TUULA LÄNKINEN

Vasemmanpuoleinen pikkulaatikko

TUULA LÄNKINEN

VASEMMANPUOLEINEN PIKKULAATIKKO

© 2020 Tuula Länkinen
Taitto ja kansi: Books on Demand
Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-9141-7

VASEMMANPUOLEINEN PIKKULAATIKKO

MOTTO:

Kun olin pieni poika ja kuljin marja - ja jäkälämetsässä, haaveilin, että minulla olisi joskus oma polkupyörä ja pussikauppa!

1. Luku hautajaiset

Saattoväki alkoi hiljalleen saapua paikalle. Vanhan puukirkon piha hehkui keskikesän lämmössä. Pääskyset tekivät nopeita syöksyjä lähelle maan pintaa ja toiset kesälinnut pitivät konserttiaan hautausmaan suurissa vanhoissa puissa. Lähestyvä ukonilma keräsi tummia pilvenlonkia heleän taivaankannen suojaksi ja ilma väreili kuumana ja hiostavana. Oli vuosituhannen viimeinen heinäkuu, lauantai ja kahdeskymmenes päivä. Isäni hautajaispäivä. Ihmisiä tuli verkkaiseen tahtiin. Tuttuja kaikki minullekin. Oli hyvä huomata, että hänellä oli ollut paljon ystäviä. Ei minulle ollut yllätys, että he tulivat saattamaan. Enemmänkin minua olisi ihmetyttänyt, jos eivät olisi tulleet. Eleistä kuvastui tällaisten tilanteiden vaikeus. Kun ei oikein tiedetty mitä sanoa, niin oltiin mieluimmin sitten sanomatta mitään. Vaimeita päännyökkäyksiä, joitakin halauksia, kyynelten kiiltoa silmissä. Hillittyä.

Olimme käyneet täällä jo aamulla tuomassa havut valmiiksi haudan peittämistä varten. Sitten nopeasti kotiin vaihtamaan juhlavaatteet päälle, viimeinen kertaus, onko kaikki muistettu. Kamera, kukkalaite, nenäliina.

– Panenko hatun, vaimo kysyi.

– Itse sen parhaiten tiedät, vastasin.

Kunhan kysyi, teki kuitenkin aina niin kuin parhaaksi katsoi. Ei siellä varmasti muilla ole hattua. Ei kuulunut tapoihin.

Lähiomaiset kerääntyivät yhteen. Tunnelma oli odottava. Pönäkkä hautausurakoitsija tuli ilmoittamaan, että nyt olisi vielä mahdollisuus nähdä vainaja, jos joku haluaa. Kaikki eivät halunneet. Ehkä halusivat säilyttää elävän muiston. Menimme vaimon kanssa katsomaan. Isällä oli levollinen ilme, melkein tyytyväinen niin kuin täysinpalvelleella olettaisikin olevan. Ensi kuussa olisi tullut kahdeksankymmentäviisi vuotta täyteen. - Ensin seurat ja sitten tanssit täällä kotipihalla, oli hänen juhlatoiveensa. Seurat kyllä pidetään, mutta tanssit jääköön myöhemmäksi. Ei jaksanut aivan sinne saakka. Kuolemasta oli vasta vajaa viikko.

– Hei vaan pikku heilini, oli sanonut, kun lähti viimeistä kertaa kotoa ambulanssimiesten mukaan. ”Pikku Heili” oli ollut kumppanina yli kuusikymmentä vuotta. Heillä oli ollut yhdessä kova ja hyvä elämä. Siihen mahtui monta yhteistä aamua ja iltahetkeä.

Hän oli aavistanut, että lähtö tulisi pian. Hän toivoi nopeaa lähtöä, ettei tarvitsisi olla kauan kenenkään käänneltävänä. Itse hän oli hoitanut ”heiliään” monet vuodet yksin, yhteiskunnan tai kenenkään muun pahemmin sitä estämättä. Kerran, kun tarjoutui mahdollisuus hiukan levätä ja äiti tuotiin sairaalan kuntoutusosastolle kolmen viikon kuntoutusta varten, toi isä hänet kotiin jo kolmantena päivänä.

– Minun kullalleni ei myrkkyjä syötetä, minä kyllä hoidan ilman rauhoittaviakin, sanoi hän.

Hoiti myös. Eikä koskaan sanonut, että on raskasta. Kuka meistä olisi pystynyt siihen.? Yötä päivää, ympärivuotisesti. Äiti dementoitui nopeasti eikä lääkkeiden otto koskaan sujunut ongelmitta. Lääkkeisiin oli molemmilla vanhemmillani ollut hyvin varauksellinen suhde. Melkein ainoa ”lääke” oli ollut Illodin-suuvesi, jolla voideltiin kipeät kohdat ja desinfioitiin haavat ja hyönteisenpistot. Kun äidille määrättiin kuitenkin mielialalääke ja vitamiineja ehkäisemään dementiaoireita, oli isäni ratkaissut ongelman siten, että he söivät samalta lautaselta. Niin hän saattoi kontrolloida, että lääkkeet tulivat varmasti otettua. Silti niitä löytyi hänenkin lusikastaan tai lattialta.

– Kiitos hyvää tänne kuuluu, oli aina vastaus, kun soitettiin tai käytiin. Molempia aivan liian harvoin.

Arkku siirrettiin kellotapulin portaiden eteen odottamaan viimeisen matkan alkua. Ihmiset olivat hajaantuneet kirkkopihan eri puolille. Vanha historiallinen miljöö hehkui arvokkuutta. Siikajoen rantatöyräällä olevan kirkon ympäristö oli ollut Suomen Sodan näyttämönä, kun ylipäällikkö Lindsborgin johtamat joukot puolustivat isänmaata venäläisiä sortajia vastaan. Tosin ylipäällikkö oli menossa jo Lumijoella, kun päätaistelut käytiin Siikajoella. Tykinammuksen vaurioittama mänty on levittänyt valtaisat oksansa kuin suojaamaan alla olevaa muistomerkkiä. Se on luonnonkivistä ja betonista tehty pallomainen teos.

Kellotapulin kiviset portaat ovat sammaleiset, siellä täällä jokunen ruohotupsu kuin muistuttamassa portaiden vähäisestä käytöstä.

Kellot alkavat soida. Kantajat ryhmittyvät paikoilleen ja saattoväki siirtyy sisälle kirkkoon. Pappi oli outo. Sairaslomantuuraaja. Olisimme halunneet paikkakunnan oman papin, jonka kanssa vanhempani olivat ystävystyneet, mutta hän oli pitkällä sairaslomalla, eikä ollut käytettävissä. Oli sairastunut masennukseen seurakuntalaisten painostuksen vuoksi. Sijainen oli vakituisen täydellinen vastakohta. Eleetön, ylirauhallinen ja jotenkin tunteettoman oloinen. Teki toimituksen, kuin olisi ollut unessa.

Siitä tuli steriili. Hänhän ei tuntenut minun isääni, joka oli iloinen, seurallinen, puhelias ja sosiaalinen, eikä ollut välittänytkään liioin kysellä, millainen hän oikein oli. Kattokruunujen valot alkoivat yhtäkkiä vilkkua.

– Katso, isä tuli hautajaisiin, sanoin Hanna-vaimolleni, joka istui vieressäni.

– Niin tuli, sanoi hän hymyillen tietävästi. Hän uskoi vahvasti tuonpuoleiseen ja siihen, että kuolema on vain välivaihe, kuin vaatteiden vaihto ja että elämä jatkui toisella puolen.

– Olin itsekin pikkuhiljaa kypsynyt ajattelemaan niin, vaikka useimmiten annoin hänen ymmärtää pitäväni sellaisia ajatuksia hömppänä. Olihan meille uskontotunneilla ja kirkoissa opetettu aivan muuta. Muuten minun ei kyllä rippikoulun jälkeen ei tullut luettua Raamattua tai mitään muutakaan aiheeseen liittyvää.

Kukkalaitteita oli paljon. Oman perheemme kukkalaitteeseen vaimo oli valinnut valkoisia neilikoita, sinisiä kallan kukkia ja tummanpunaisia ruusuja. Sinivalkoiset nauhat olivat hieman vanhanaikaiset, mutta halusimme nauhat kunnianosoitukseksi isän sodanaikaisten ansioiden vuoksi.

Isä oli ollut ehdoton auktoriteetti. Hänen sanansa oli laki ja häntä toteltiin. Hänen ei tarvinnut riehua eikä huutaa, mutta kenenkään mieleen ei tullut tehdä toisin kuin tiesi hänen ajatuksensa olevan. Hän oli isokokoinen, rauhallinen ja turvallinen. En koskaan epäillyt osaisiko hän jonkun työn, jonka aloitti. Hän vain osasi ja teki…

Hänen parhaat nuoruusiän vuotensa olivat kuluneet sodassa. Hän oli sotatoimissa yhdeksän vuotta peräjälkeen, viimeiseksi Lapin sodassa ajamassa saksalaisia pois Suomesta.

Hänellä oli jäljellä vain yksi keuhko. Toinen oli typetetty, kun siihen oli tullut tuberkuloosi. Hänellä oli monta kenkälaatikon näköistä pakkausta tuberkuloosilääkettä kamarin pyöreän kakluunin päällä. Lääkettä piti nauttia vuosikaudet. Välillä joutui menemään tuberkuloosiparantolaan Päivärinteelle useiksi viikoiksi hoitoa saamaan. Hän oli aikoinaan kova tupakkamies, mutta lopetti sitten tupakoinnin yhteen sanaan, koska tupakkaa alkoi kulua hänen mielestään liian paljon ja hengitys oli muutenkin jo tiukoilla puuttuvan keuhkon vuoksi. Isäni elätti perheensä kalastajana. Hän aloitti viisivuotiaana ja kalasti niin kauan kuin eli. Tosin viimeisinä vuosinaan vain nahkiaisia ja niitäkin enää vähäisessä määrin. Minä aloitin saman ikäisenä isän mukana. Nyt tunsin sekä kaipausta että kunnioitusta. Äiti ei jaksanut lähteä hautajaisiin. En tiedä, paljonko hän ymmärsi ja muisti. Häneen ei enää saanut oikein kontaktia. Hänkin oli siirtynyt jo tavallaan pois.

2. Luku: joella ja merellä

Siikajoki oli ennen voimalaitoksia ja säännöstelyä hyvä ja monipuolinen kalaisa joki. Siitä pyydettiin suuret määrät siikaa, taimenta, ahventa, madetta, sekä haukea ja siinä oli erittäin runsas rapukanta. Jokisuulle mentäessä oli suistoon muodostunut kaksi suurehkoa saarta, Ylä- ja Alasaari. Yläsaaressa laidunnettiin kesäisin lampaita, lehmiä ja hevosia. Saaret erotti toisistaan matala sola, joka sai nimekseen Tuneli. Siitä pääsi soutuveneellä jokisuistoon ja sitä kautta joko etelä – tai pohjoisreiälle, josta alkoi meri. Jokisuun keskelle oli muodostunut matala saari, Simppusäikkä. Se oli oivallinen maamerkki, kun tultiin mereltä maihin ja täytyi osata ohjata vene oikeiden kivien välistä, ettei jouduttu karille.

Saaren eteläpuolelle oli karikko, jonka reunasta sai mahtavat meriahvensaaliit kuumina elokuun alun hellepäivinä, kun ne tulivat paisteelle matalaan veteen.

Oli kuuma elokuun toinen päivä 1951. Isän mielestä oli oivallinen ahvenenpyynti-ilma. Niinpä sain lainata äidin mustaa Aino-nimistä pyörää ja lähteä isän kanssa kalaan. Soudimme jokisuulle noin kilometrin matkan, heitimme ahvenverkot veteen ja rantauduimme Simppusäikälle.

Lämpöä oli vielä ainakin kaksikymmentäviisi astetta, vaikka ilta alkoikin olla jo käsillä. Vesi oli matalassa lämmennyt niin, että tuntui hyvältä riisua kumisaappaat ja kahlata maihin. Lokit kisailivat sinisellä taivaalla ja kirkuivat kilpaa pienenpien kalatiirojen kanssa. Saarella pesi paljon lintuja ja ne pyrkivät häätämään häiritsijät tiehensä. Tiirat tekivät äkkinäisiä syöksyjä tunkeilijan päätä kohti, saattoivatpa kopaista nokallaan ja roiskauttaa peräpäästä lastin häiritsijän naamalle.

Puhdasta kuumaa hiekkaa oli läjäpäin. Se oli niin kuumaa, että jalkapohjia poltti, jos seisoi liian kauan yhdessä paikassa. Pajupehkojen juuressa surisi monenlaisia hyönteisiä. Sääskistä ei ollut haittaa, sillä mereltä tuleva hienoinen tuulenvire piti ne loitolla.

– Jokohan lähdetään katsomaan, miten ahven on liikkunut, sanoi isä.

– Mennään vain, sanoin jännityksestä käheällä äänellä ja kuusivuotiaan ”kalastajan” arvokkuudella. Soudimme verkkojuonen alkuun. Kuului valtava molskahdus. Nyt oli iso kala liikkeellä.

– Mikä siellä on, kysyin jännityksestä kankeana.

– Katsotaanpa, mikä valas sieltä nousee, isä sanoi ilkikurisesti virnistäen. Katsopas poika kunnon kalaa, täällähän on metrinen hauenköriläs. Se oli tullut paistattelemaan päivää lämpimään rantaveteen ja oli tarttunut leukaperistään verkkoon.

– Nyt täytyy olla varovainen, ettei se karkaa. Pidäpäs Jussi venettä paikoillaan, että saadaan vonkale veneeseen.

Se oli suuri. En ollut koskaan nähnyt niin suurta kalaa.

– Se on kuule pitempi kuin sinä, isä sanoi.

– Saanko minä viedä sen kotiin oman pyörän tarakalla, haluan näyttää äidille sen ensimmäisenä!

– Saathan sinä, naureskeli isä hyväntuulisena. Koetaan pian nuo toisetkin verkot, että päästään kotiin näyttämään kunnon kalaa.

Ahvenia tuli kaksi kalalaatikollista. Komeita meriahvenia, mainioita savukaloja, suuria ja meheviä. Ruotojahan niissä oli paljon, mutta ne eivät meitä haitanneet. Isä oli jo senkin opettanut, kuinka ne otetaan parhaiten pois.

Nostimme verkot ja lähdimme soutamaan takaisinpäin. Aurinko oli jo laskemassa Hailuodon taakse. Viipyvä lämpö väreili veden pinnassa. Ilma oli kuulaan kaunis. Pienet hyönteiset kieppuivat suurina parvina veden pinnassa ja saaren tummuva silhuetti piirtyi taivasta vasten.

Kohta alkaisi koulu. Ensimmäistä kertaa menisin kouluun. En oikein halunnut. Täällä oli hauskempaa.

Isä souti voimakkain vedoin. Istuin veneen perässä ja uitin sormia vedessä, jossa ne piirsivät veteen välkehtiviä kuvioita, jotka muuttivat muotoaan ja sitten katosivat, kun nostin käden pois. Vilkaisin aina välillä haukea, joka aukoi kitaansa ja sätkytteli. Kidukset avautuivat ja sulkeutuivat ja välillä se oli aivan liikkumaton.

– Joko se kuoli?

– Ei se vielä, levähtää vain välillä, isä sanoi.

Rantaan saavuttuamme isä nosti kalalaatikot rannalle ja kaiken kukkuraksi nostettiin hauki.

– Saanko minä viedä sen kotiin itse, kysyin ja katsoin isää anovasti.

– Taitaa olla sinulle liian iso, sehän on isompi, kuin sinä.

– Minä niin haluaisin, kinusin.

– No saathan sinä, jos vain jaksat.

Isä sitoi pyöränsä tarakalle kaksi täyttä ahvenlaatikkoa ja minun pyöräni tavaratelineelle sidottiin tyhjä puinen kalalaatikko, siihen asetettiin hauki ja sidottiin komeus kiinni. Sitten lähdettiin kotia kohti. Nousin pyörän selkään ja yritin ajaa. Takapää painoi niin ettei eturatas pysynyt maassa. Yritin uudestaan ja uudestaan. Aina sama tulos. Yhteisestä sopimuksesta viimein suostuin siihen, että hauki oli isän pyörän päällä melkein kotiin saakka.

Sitten vaihdettiin kala taas minun pyöräni tarakalle. Loppumetrit talutin sitä ja huusin jo kaukaa äitiä katsomaan tätä ihmettä. Äidin ihmetellessä, kuinka olin jaksanut tuoda sen vielä kotiinkin, me miehet vilkaisimme toisiimme yhteisen salaisuuden merkiksi, jota isä ei paljastanut. Olin tullut oikeaksi kalastajaksi. Olin isän kumppani. Se oli paljon se.

Sisko oli ollut äidin kanssa ”vatukassa”. Olivat löytäneet oikean apajan mehukkaita suuria mesimarjoja. Paikka oli lähellä merenrantaa, sopivan kosteaa ja heinikkoista joutomaata. Sieltä näppärät kädet saivat hetkessä mukavat ansiot. Niitä marjoja ostettiin niin paljon, kuin niitä ehdittiin poimia ja niistä sai vielä paljon paremman hinnan, kuin mustikoista ja puolukoista. Olivat oivaa likööri n raaka-ainetta.

Seuraavana aamuna lähdimme sitten kolmistaan marjaan, äiti, Eila-sisko ja minä. Siellä oli sitten kiusana myös sääsket ja paarmat. Merenrantapusikoissa oli sääskien hyvä lymytä ja iskeä sitten, kun sopiva ihmisentaimi sattui saataville. Jonkin aikaa homma oli kiinnostavaa. Meheviä marjoja löytyi, kun käänteli heinikosta uusia varsia esille. Sitten tuli tuskastuttava olo. Oli niin kuumakin ja janotti.

– Täällä voi olla käärmeitäkin, valistin siskoani, joka viisivuotiaan tomeruudella etsi marjoja pieneen posliinikuppiin.

– Äiti, Jussi pelottelee, että täällä on käärmeitä. Onhan minulla kumpparit jalassa.

– Niin on, mutta ne voi pistää käteen, kun täällä heinikossa harotaan, kuiskasin siskolle.

– Äitii, minä haluan kotiin. Minua pelottaa ne käärmeet ja kaikki.

Äiti vilkaisi minua ärtyneesti. Olisi ollut niin hyvin marjoja, ettei malttaisi vielä lähteä pois. Ei kait se auta, kun ovat vielä niin pieniä nuo muut marjamiehet. Täytyy tulla uudemman kerran.

Sisko oli oikea itkupilli. Kova kantelemaan ja kertomaan kaikki tekemiset kotona. Häntä oli kyllä aika mukava kiusata, kun hänet sai niin helposti itkemään. Isän sylissä häntä kiikutettiin. Illalla viimeiseksi ja ensimmäisenä aamulla. Olisi siinä minunkin ollut joskus mukava istua, vaikka eivät ne miehet mitään sylivauvoja olekaan. Eikä se isäkään kalakaveria sylissään keikuta. Hyvä, kun otti mukaansa merelle. Enemmän se oli minulle mieleen, kuin marjassa olo. Siinä oli oikean tekemisen meininki niin kuin silloinkin, kun saatiin se ankerias...

Ahvenenpyynti loppui lämpimästä rantavedestä nopeasti ja ne siirtyivät syvempiin vesiin. Silloin pyydystimme niitä pitkällä siimalla. Sitä oli noin kilometrin pituudelta ja siinä oli kolmesataa koukkua. Syötteinä käytettiin silakan palasia. Koosta riippuen silakat pienittiin kolmesta- neljään palaan. Palat laitettiin koukkuihin siten, ettei koukku tullut näkyviin. Aurinko alkoi laskea. Lähdimme soutamaan kohti jokisuun reimaria nk. Karttavalkealle, jossa oli vettä noin kaksitoista metriä. Aurinko pilkotti vielä Hailuodon takaa, kun aloitimme työn. Siima täytyi laskea auringonlaskun ja –nousun välisenä aikana, ettei siihen tulisi liikaa ns. roskakalaa. Minä siirryin airoihin.

Meri oli tyyni. Valonkajastus leikki mainingeilla ja siima alkoi juosta nopeasti mereen.

Isällä oli uskomattoman nopeat kädet, kun hän syötti koukun ja otti seuraavan. Minulla oli vaikeuksia soutaa niin nopeasti, kuin olisi pitänyt. Koko ajan oli kaksi koukkua ilmassa

ja samalla ne painuivat veteen. Pian oli koko nippu uitettu mereen.

– Thyi, annappas Ahti antejas, isä sanoi ja siirtyi airoihin.

Isä souti noin kolmen kilometrin matkan takaisin ja rantauduimme Alasaareen. Teimme nuotion ja aloitimme ruokailun. Eväänä meillä oli kotitekoista voita eli roppaa, varraskuivaa leipää, ja suolattua silakkaa. Juomana oli huitua, jota oli syntynyt voin kirnuamisen tuloksena. Ruoka maistui hyvältä, olihan ehtinyt tulla jo kova nälkä. Levähdettyämme hetken ärjeläjän päällä, soudimme vielä lähimatalikon reunaan ja laskimme ”paisteverkot” pyyntiin. Siitä saattoi saada komeita lahnoja tai saattoipa niihin tarttua säyneitä tai haukia, tai vaikkapa taas ahvenia, kun tulevasta päivästä oli tulossa lämmin ja helteinen.

– Kyllä nyt maistuisi kahvi hyvältä, sanoi isä, kun pääsimme takaisin Alasaareen.

– Minä käyn hakemassa sinulle kahvia, minä ehdotin.

– Sinä taidat eksyä, en taida uskaltaa päästää sinua, epäili isä.

– Kyllä minä osaan, enkä varmasti eksy. Ovathan nämä tuttuja paikkoja.

Läksin juoksujalkaa matkaan. Karjan tekemät polut seurailivat rantaa. Juoksin niitä pitkin niin, että ranta oli koko ajan näkyvissä. Tunelin kohdalla kahlasin mantereen puolelle. Vettä oli puolisen metriä ja syvempi väylän paikka, jossa täytyi hypellä kiveltä kivelle, että pääsi vastarannalle.

Polkupyörät olivat lehmihaan veräjällä. Hieman pelotti se Hannilan sarvipää, joka tuli kohti ja puhalteli sieraimistaan kuumia höyryjä. Sieppasin pyörän ja hyppäsin sen selkään. Katselin nukkuvan talon pihapiiriä ja toivoin, että me isän kanssakin saisimme yhtä ison kalansaaliin, kuin Hannilan miehetkin. Oulussa nimittäin puhuttiin, että kalan hinta alkoi välittömästi laskea, kun Hannilan miesten seeli alkoi näkyä horisontin takaa. Niin paljon kaloja he aina toivat tullessaan.

Saavuin kuumissani kotiin ja kerroin äidille asiani. Äiti laittoi kahvia viinapulloon, kaatoi sekaan maitoa ja laittoi pullon päälle kolme villasukkaa, että kahvi pysyisi kuumana. Pullo lastattiin sitten reppuun pullasiivujen kanssa, että minäkin saisin sitten herkutella. Aurinko oli jo korkealla, kun lähdin paluumatkalle.

– Menehän varovasti, ettei pullo menen rikki, äiti varoitteli.

– Menen, menen, huutelin mennessäni ja poljin jo vimmatusti rantaan päin.

Tullessani rantaan olivat harakat löytäneet lehmänläjän ja pitivät siinä juhliaan kovasti nauraen ja räkättäen. Kahlasin väylän yli takaisin saareen. Meren ja mudan tuoksu tuli vahvasti sieraimiini. Oli jo lämmintä. Linnut sirittivät pensastossa ja aamukaste kimalsi varjopaikoissa kasvien lehvistöissä. Matka joutui ja olin jo melkein perillä, kun polun varresta kuului kahahdus! Säikähdin niin, että sydän tuntui tulevan rinnasta ulos. Mikä se oli? Samassa näin ne! Hirviemä vasansa kanssa. Lähtivät kiireesti kauemmas ja kahlasivat väylän yli mantereen puolelle. Komeita otuksia näin läheltä nähtynä. Kyllä minulla olikin isälle kerrottavaa, kun sinne asti ehdin.

– Isä oli kokenut verkot sillä aikaa ja laittanut saaliskalat sumppuun. Aamukahvit juotuamme läksimme uudelleen kokemaan verkkoja. Ahven ei ollut liikkunut enää niin hyvin pyydyksiin kuin aikaisemmin. Isä katseli taivaan merkkejä ja sanoi

– Taitaapa tulla illaksi tuulta, kun on tullut noita pilvenlonkia tuonne länsitaivaalle. Lähdetäänpä vähäksi aikaa nukkumaan, niin jaksetaan sitten taas ahertaa.

Palasimme leiripaikallemme ja asetuimme makaamaan kuivien kaislojen päälle, joita oli veden mukana ajautunut rantaan. Uni painoikin jo luomia, kun ei ollut nukkunut koko yönä. Hetkessä olinkin jo unten mailla.

Kun iltapäivällä heräsimme, oli taivas tummien pilvien peitossa ja tuuli kahisi voimakkaasti lehvistöissä.

– Käydäänpä hakemassa verkot pois ennen kuin ne ovat aivan heinien peitossa, isä sanoi.

Merenkäynti oli huomattavasti kovempaa kuin aamulla ja verkoissa oli vain muutama säynäjänmulli ja hauentolikka. Lapoimme verkot veneeseen. Huolestuneena kyselin isältä, kuinka saamme ahvenkoukut pois sieltä kaukaa, kun tuulee niin kovasti.

– Pohjoinen menee yöksi ”akkoihin” ja tyyntyy, kyllä me saamme koukut pois, rauhoitteli isä.

Iltaa kohti tuuli todellakin tyyntyi ja taivaalla olleet pilvet väistyivät itään. Taivas oli taas kuulas ja selkeä. ”Vanha meri”

kävi vielä, mutta laineet loivenivat koko ajan. Läksimme soutamaan illansuussa eilen laskettua pitkää siimaa kohti. Soudettuamme tovin aikaa, näin jo kaukaa mustan merkkilipun liehuvan. Ihmettelin isälle, kuinka hän tietää, mihin suuntaan pitää soutaa. Hän selitti, kuinka tärkeää on seurata maamerkkejä ja suunnistaa niiden mukaan.

– Ei täällä kannata mutkille soutaa.

Saavuttuamme juonen kohdalle souti isä hieman ohi lipusta, ettei minun tarvitsisi soutaa niin kovasti vastaselle. Hän asetti pärekorin jalkojensa väliin ja minä siirryin airoihin.

– Anna veneen laskea tuulen alapuolelta lipun viereen, niin saan siitä kiinni. Isä otti kiinni siimasta ja nosti ensimmäisen koukun. Siinä oli vain kaaskainen, joka oli syönyt osan syötistä. Seuraavassa olikin jo ahven ja ensi pettymyksen alkoi vaihtua iloiseksi odotukseksi.

– On vain hyvä merkki, ettei ensimmäisessä ole isä sanoi ja jatkoi kokemistaan.

Jonkin aikaa koettuaan hän tunsi, että joku suurempi kala oli tulossa.

– Älä souda nyt yhtään, otan haavilla. Täällä on kiloinen lohi. Se ei ole muuten mahdollista kuin että lohi on käynyt koukkuun jo siiman laskuvaiheessa, koska koukut menevät pohjaan, kun siima lasketaan.

Ahvenia nousi tasaiseen tahtiin, isoja ja komeita selkäevän piikit harallaan. Sieltä täältä nousi muutama simppukin. Melkein jokaisessa koukussa oli kala

Taas isä tunsi, että joku suurempi kala oli tulossa. Siellä olikin taas sellainen vonkale, jollaista en ollut ennen nähnyt. Ankerias oli isällekin suhteellisen harvinainen saalis. Kun kala oli saatu veneeseen, se oli sidottava kiinni veneen laitaan, ettei se karkaisi.

Se oli valtavan pitkä ja kiemurteli voimakkaasti kuin käsivarren paksuinen käärme. Sen selkäpuoli oli kuultavan vihreä ja vatsapuoli oli vaalea. Sen liikkeet olivat hyvin nopeita ja voimakkaita niin, että isällä oli täysi työ pidätellä sitä, kun sitoi sen tabsinpätkällä veneen laitaan. Kun saalis, jota tuli aivan mukavasti, oli nostettu veneeseen, olikin nousevan auringon kajo jo taivaalla ja aloitimme paluumatkan.

Isän täytyi käydä vielä toisen kerran hakemassa sumpusta kaloja, koska emme saaneet yhdellä kerralla niitä tuotua rantaan. Ankerias suolistettiin ja paloiteltiin ja paistettiin paloina. Paistinpannuun siitä suli niin paljon rasvaa, että sitä oli välillä kaadettava pois, että kalapalat sopivat siinä paistumaan.

Tämä on kertomus kahden nuoren pojan kehittymisestä nuoriksi miehiksi. Samalla se kertoo siitä, kuinka Suomea rakennettiin hyvinvointivaltioksi sodan jälkeen. Se vaati kovaa, puuduttavaa työtä, vastuuta jo nuoresta lähtien ja kaikkien osallistumista joskus yli voimien käyvissä kamppailuissa. Työ oli kaiken ydin. Vanhat hyviksi havaitut työtavat, itse tehdyt työvälineet ja ahkeruus olivat kaiken perusta. Sen mukaan arvotettiin ihmisen kelpoisuus.

Samalla tämä on kertomus oman itsen löytämisestä, seksuaalisuudesta, ja henkisestä kehittymisestä vaikeuksien kautta.
Toisen pojan suunnaton isänkaipuu ja huonommuuden tunteet ja usein toistuva kysymys; Miksi minulla ei ole isää?

Kuitenkaan kaikki ei ollut pelkkää puurtamista, vaan joukkoon mahtui nuoruuden onnen hetkiä, tahatonta komiikkaa ja romantiikkaakin. Raahen idyllinen puukaupunki meren sylissä on päänäyttämönä useissa tämän kirjan tapahtumissa.

Tällaista elämää suurten ikäluokkien nuoruuteen silloin kuului. Viihdyttäviä lukuhetkiä!

BoD

9 789528 091417

www.bod.fi